

Lausuntopyyntö malminetsintälupahakemuksesta Battery 3 Finland Oy lupatunnus ML2024:0048

Ympäristölautakunta 23.04.2025 § 40
183/11.01.05/2025

Valmistelija maankäyttöpäällikkö Antti Kivikko

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) pyytää kaivoslain (10.6.2011/621) 40 §:n nojalla lausuntoa esityslistan liitteenä olevasta Oriveden kaupungin alueelle kohdistuvasta malminetsintälupahakemuksesta. Erityisesti Tukes pyytää mainintaa tutkimussuunnitelman mukaisen toiminnan vaikutuksista alueen kaavatilanteeseen, ympäristö- ja muista vaikutuksista. Lausunto tulee lausuntopyynnön mukaan toimittaa 22.4.2025 mennessä, mutta kaupungille on erillisellä pyynnöllä myönnetty Tukesilta lisää aikaa 28.4.2025 saakka. Esityslistan liitteenä on myös lupahakemuksen liitekartta hakemusalueesta.

Malminetsintäluvan hakija on Battery 3 Finland Oy. Lupahakemuksessa hakijan kuvataan olevan yksityisen australialaisen Battery 3 Pty Limitedin kokonaan omistama tytäryhtiö. Hakemuksen mukaan sillä on käytössään koko Battery 3 – konsernin malminetsinnän asiantuntemus ja sen tekninen ja taloudellinen suorituskyky.

Hakemuksen mukaan emoyhtiö rahoittaa Battery 3 Finland Oy:n toiminnan kokonaisuudessaan. Hakemuksen mukaan sillä on kesäkuussa 2024 varattu kassavaroja Suomessa tehtävään malminetsintään noin 1,8 miljoonaa euroa, joista 350 000 euroa on suunnattu Eräjärven alueen alkuvaiheen tutkimuksiin.

Lupahakemuksessa kuvaillaan myös hakijana olevan yhtiön sekä sen emoyhtiön käytettävissä olevaa henkilöstöä ja sen asiantuntemusta. Hakemuksen mukaan hakijan toimivalla johdolla ja hallituksella on kymmenien vuosien kokemus malminetsinnästä, kaivostoiminnasta ja rahoituksesta. Hakemuksen mukaan yhtiöllä on palvelusopimus suomalaisen geokonsulttiyhtiö Geopool Oy:n kanssa Suomessa tehtävien malmitutkimusten suunnittelun konsultoinnissa ja käytännön toteuttamisessa.

Lupahakemuksen kohteena oleva alue koostuu hakemuksen mukaan kahdesta osa-alueesta, jotka sijoittuvat Oriveden kaupunkikeskustasta noin 18 kilometriä kaakon suuntaan. Alueet sijoittuvat Eräjärven alueelle ja hakija ehdottaakin malminetsintäluvan nimeksi ”Eräjärvi”.

Hakemuksen mukaan alueen käyttöä ohjaa lähinnä Pirkanmaan maakuntakaava 2040 ja Oriveden strateginen yleiskaava. Hakemuksen mukaan alueet eivät sijoitu asema-, ranta-asema- tai rantayleiskaava-alueille.

Hakemuksen mukaan hakemusalueella ei ole luonnonsuojelu- tai luonnonsuojeluohjelma-alueita. Hakemuksen mukaan Sinivuoren luonnonpuisto sijoittuu lähimmillään noin 900 metrin etäisyydelle hakemuksen alueesta. Hakemuksen mukaan alueelta ei ole tiedossa myöskään muita lainsäädännön rajoituksia.

Hakemuksessaan hakija arvioi alueelta löytyvän litiumia (Li). Arvio perustuu hakemuksen mukaan alueelta tiedossa oleviin kivilajeihin,

Geologian tutkimuskeskuksen alueella tekemiin aikaisempiin alueellisiin ja kohteellisiin malmitutkimuksiin sekä hakijan varausilmoituksen voimassaoloaikana tekemään etsintätööhön.

Hakemuksen kohteena olevilla alueilla on ollut Battery 3 Finland Oy:n varausilmoitus voimassa. Tukes on hyväksynyt varausilmoituksen 31.8.2022. Hyväksytyn varausilmoituksen mukaan varaajan suunnitelmissa on ollut jättää malminetsintälupahakemus kesäkuuhun 2024 mennessä. Varausilmoituksesta olevan kuulutuksen mukaan varauksen viimeinen voimassaolopäivä on ollut 14.6.2024. Hyväksytyn varausilmoituksen kuulutus on esityslistan liitteenä.

Hakemuksessa viitataan tutkimusmenetelmien, välineiden ja aikataulun osalta Eräjärvi-nimisen malminetsintälupa-alueen tutkimussuunnitelmaan. Tutkimussuunnitelma löytyy hakemuksen liitteenä ja on päivätty 20.6.2024. Suunnitelman mukaan alueen ensivaiheen tutkimusten tavoitteena on kasvattaa perustavanlaatuista geologista ymmärrystä koko Eräjärven alueesta. Suunnitelman mukaan vuosien 2025 ja 2026 aikana tehtävä etsintätö ja geofysiikan mittaukset ohjaavat talven 2026-27 ensimmäisen alueellisen AC-poraus/syväkairausohjelman kohdistumista. Suunnitelman mukaan tutkimukset jatkuvat kohteellisilla näytteenotto-ohjelmilla kesinä 2027 ja 2028. Suunnitelman yhteenvedon mukaan maastotutkimustyöt käsittävät geologisia ja geofysikaalisia tutkimuksia, pohjamoreeni-, maaperä-, lohkare- ja kalliopaljastumanäytteenottoa sekä kallioperänäytteenottoa AC- ja RC-porauksella ja timanttisyväkairaamalla. Suunnitelman mukaan maastotyöt keskittyvät alueille, joista tutkimusten edetessä saadaan parhaimmat malmiviitteet.

Hakija kertoo suunnitelmassa, että tutkimukset tehdään usean vuoden aikana. Suunnitelman mukaan tutkimustulokset ohjaavat jatkotutkimuksia. Suunnitelman mukaan mikäli hakija paikantaa alueelta litiummalmiesiintymiä on todennäköistä, että malminetsintäluvalle haetaan jatkoaikaa tutkimusten edelleen jatkamiseksi.

Suunnitelman mukaan hakija rajoittaa tutkimustyön ainoastaan sellaisiin tutkimustoimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen tutkimusten tarkoituksen ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Suunnitelman mukaan toimenpiteet suoritetaan siten, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän vahinkoa tai haittaa luonnolle, ympäristölle ja ihmisille. Suunnitelman mukaan suunnitellut tutkimukset ovat tavanomaisia malmitutkimuksia, joiden vaikutukset luontoon ja ympäristöön ovat kokonaisuutena tarkasteltuna vähäisiä eikä niistä jää merkittäviä pysyviä jälkiä maastoon.

Suunnitelman mukaan alueelle suunniteltujen tutkimusten kahden ensimmäisen vuoden aikana ei todennäköisesti ole tarvetta tehdä kulkureittejä tai muita maastoon tai puustoon kajoavia toimenpiteitä. Suunnitelman mukaan alueella toteutettavista tutkimusohjelmista toimitetaan tutkimussuunnitelmat asianomaisille viranomaisille ja maanomistajille hyvissä ajoin ennen niiden aloittamista.

Suunnitelmassa kuvaillaan myös alueellista laajempaa geologiaa sekä paikallista geologista ympäristöä. Kuvauksen mukaan hakemuksen kohteena olevilla alueilla on ollut aiemminkin louhostoimintaa. Alueilla olevista louhoksista on louhittu pegmatiittia. Alueen vanhat pegmatiittilouhokset on kuvauksen mukaan suljettu vuonna 1965 sekä 1930-luvulla. Hakija kertoo kuvauksessa tehneensä hakemuksen itäiseltä osa-alueelta 66 havaintoa, joista 57 katsotaan olevan kallioperähavaintoja. Läntiseltä osa-alueelta kerrotaan tehdyn 52 havaintoa, joista 33 katsotaan olevan kallioperästä.

Hakemuksen kohteena olevat alueet sijoittuvat usealle kymmenelle kiinteistölle. Kiinteistöt ovat yksityisessä omistuksessa.

Malminetsintälupahakemuksen mukaan suunnitelluilla tutkimusmenetelmillä ei synny kaivannaisjätettä. Hakija kertoo hakemuksessa keräävänsä muut tutkimustoiminnasta eri tutkimusvaiheissa syntyvät jätteet ja kuljettavansa ne asianmukaiseen käsittelyyn.

Hakija arvioi lupahakemuksessa, että suunnitellut tutkimustoimenpiteet ovat tavanomaisia malmitutkimuksia, joiden vaikutukset vesistöihin, pohjavesiin, ihmisiin ja maa- tai kallioperään ovat hyvin vähäiset tai niitä ei synny lainkaan. Hakemuksen mukaan vaikutuksia ympäristönsuojeluun ei ole. Hakemuksen mukaan alueella ei tehdä koelouhintaa tai koerikastusta.

Hakemusalueen pinta-ala on noin 6,78 neliökilometriä (km²) eli noin 678 hehtaaria.

Hakemuksessa hakija ehdottaa, että lupa-alueelle määrätään asetettavaksi 2000 euron suuruinen pankkitalletusvakuus panttaussitoumuksella.

Hakemuksessa hakija kuvailee myös malminetsintäluvan suunniteltuja jälkitoimenpiteitä. Hakija saattaa malminetsintäalueen välittömästi yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon: kairanreikien suojaputket katkaistaan 10-25 senttimetriä maan pinnan yläpuolelta, hatutetaan ja jätetään paikalleen mahdollisten myöhempien alueella tehtävien jatkotutkimusten ja -luotausten varalta. Hakija kertoo myös tukkivansa vettä vuotavat kairareiät. Hakemuksessa myös todetaan, että suojaputket poistetaan mikäli maanomistaja niin haluaa. Hakemuksen mukaan alueelle ei ole tarkoitus rakentaa väliaikaisia rakennelmia. Hakijan alueella käyttämät laitteet poistetaan. Hakija kertoo kunnostavansa ja siistivänsä alueen siltä osin kun yhtiön malminetsintätoimenpiteet ovat aiheuttaneet tähän tarvetta, ja alue siistitään mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan. Yhtiö kertoo hakemuksessaan myös tekevänsä kirjallisen ilmoituksen kaivosviranomaiselle, malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille sekä muille oikeudenhaltijoille, kun toimenpiteet on saatettu loppuun.

Lupahakemuksen kohteena oleva alue

Lupahakemus koskee kahta erillistä aluetta. Längelmäki-alue sijaitsee Eräjärven kyläkeskuksen länsipuolella lähimmillään noin 2 km etäisyydellä. Itäinen alue sijoittuu Eräjärven vesistön itäpuolelle Seppälänniemen alueen itäpuolelle. Molempien alueiden pinta-ala on useampi sata hehtaaria. Yhteensä alueiden pinta-ala on noin 6,78 km² eli noin 678 ha. Lupahakemuksen mukaiset alueet ovat yksityisessä omistuksessa.

Lupahakemuksen kohteena olevat alueet ovat tällä hetkellä pääosin metsää. Ilmakuvatarkastelun perusteella valtaosa alueista on talousmetsäkäytössä. Alueet ovat pääosin kangasmetsää sekä kallioalueita ja turvemaiden osuus on vähäinen.

Lupahakemuksen kohteena oleva läntinen alue sijoittuu usean vesistön läheisyyteen: Eräjärvi, Nikkilänjärvi, Uihelanjoki ja Längelmävesi. Etäisyys hakemusalueelta kaikkiin edellä listattuihin on lyhimmillään noin 1-2 kilometriä.

Myös hakemusalueen itäisempi osa sijoittuu vesistöjen läheisyyteen. Välittömästi alueen rajan läheisyydessä sijaitsee Ilijärvi. Hakemusalueelta

on lyhimmillään etäisyyttä Eräjärven vesistöön noin 300 metriä. Alueen eteläpuolella lyhimmillään noin 300 m etäisyydellä sijaitsee Sinijärvi. Alueen itäpuolella sijaitsevaan Iso-Löytäneeseen on alueelta matkaa lyhimmillään noin 1 km.

Hakemuksen osa-alueiden läheisyydessä sijaitsee runsaasti vesistöjä. Kyseiset vesistöt ovat monella tavalla lähialueen suurimpia ja merkittävimpiä vesistöjä esimerkiksi virkistyskäytön kannalta. Hakemusalue sijoittuu monin paikoin verrattain lähelle vesistöjä, ja hakemuksen alueiden vedet juoksevat luontaisesti pitkälti mainittuihin vesistöihin. Vesistöjen varrelle sijoittuu runsaasti asutusta ja vapaa-ajan asutusta sekä niiden virkistyskäyttö on suurta. Alueen isoimpia ja merkittävimpiä vesistöjä ovat Längelmävesi, Eräjärvi ja Iso-Löytäne. Kyseiset vesistöt ovat myös vapaa-ajan toiminnan kannalta yksiä Oriveden arvostetuimpia vesistöjä.

Hakemuksen mukaisilla alueilla ei sijaitse asuntoja tai vapaa-ajan asuntoja. Pihapiirit on rajattu hakemusalueen reunalla tietyillä etäisyysperiaatteilla kartan mukaan ulos hakemusalueesta pääosin. Hakemuksen läntisen osa-alueen läheisyyteen muutaman sadan metrin etäisyydelle sijoittuu noin 10-20 asuttua kiinteistöä sekä joitakin yksittäisiä vapaa-ajan asuntoja. Myös itäisen osa-alueen läheisyyteen muutaman sadan metrin etäisyydelle sijoittuu noin 10-20 asuttua kiinteistöä sekä joitakin vapaa-ajan asuntoja. Mikäli käytettäisiin kilometrin etäisyyttä hakemusalueesta, sijoittuu näille alueille vielä enemmän vakituisesti asuttuja kiinteistöjä sekä myös joillakin alueilla vapaa-ajan asuntoja. On kuitenkin huomioitava, että hakemuksen mukaiset alueet ovat laajoja, ja alueen keskeltä etäisyydet esimerkiksi tässä kappaleessa mainittuihin kohteisiin ovat merkittävästi pidempiä.

Kaavatilanne ja maankäyttö

Hakemuksen kohteena olevilla alueilla on voimassa Pirkanmaan maakuntakaava 2040, joka omalta osaltaan ohjaa alueiden maankäyttöä.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa hakemuksen läntinen osa-alue on osoitettu lähes kokonaisuudessaan maaseutualueeksi. Kaavamääräyksen mukaan: *"Merkinnällä osoitetaan alueet, jotka on ensisijaisesti tarkoitettu maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien elinkeinojen käyttöön."*

Alueen suunnittelumääräyksen mukaan: *"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan alueelle osoittaa vaikutuksiltaan paikallisesti merkittävää maankäyttöä."*

Maakuntakaavan maaseutualue on ns. valkoista suunnittelematonta aluetta, jonne on myös maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaan mahdollista osoittaa vaikutuksiltaan paikallisesti merkittävää maankäyttöä.

Läntisen osa-alueen halki on maakuntakaavassa osoitettu myös ulkoilureitti (Eräpyhä-Laippa). Ulkoilureitin merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ohjeelliset ulkoilureitit. Merkinnän mukaan se osoittaa ensisijaisesti tarpeen reitille. Suunnittelumääräyksen mukaan: *"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava ulkoilureitin toteuttamisedellytykset osana maakunnallisesti ja seudullisesti toimivaa reitistöä. Suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota luonnonarvojen säilymiseen suuntaamalla reitit kulutusta kestäville alueille."*

Välittömästi läntisen osa-alueen itäpuolelle on voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitettu osin maakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaiseman (Uiherlan – Eräjärven kulttuurimaisema) merkintä.

Lupahakemuksen kohteena olevan alueen itäinen osa-alue on osoitettu maakuntakaavassa pääosin maaseutualueena. Maaseutualueen kaavamääräys ja suunnittelumääräys ylempänä tekstissä. Alueen eteläreunalle on osoitettu voimassa olevassa maakuntakaavassa luonnon monimuotoisuuden ydinalue (luo, Sinivuoren alue). Merkintä kattaa vain vähäisen alueen hakemusalueesta.

Pirkanmaalla on ollut vireillä vaihemaakuntakaava ”Elonkirjo ja Energia”. Maakuntavaltuusto on hyväksynyt vaihemaakuntakaavan kokouksessaan 7.4.2025. Vaihemaakuntakaavassa ei ole sellaisia olennaisia muutoksia, joilla olisi vaikutusta käsiteltävään aiheeseen.

Voimassa olevasta tai vireillä olevasta maakuntakaavasta ei aiheudu estettä lupahakemuksen mukaiselle toiminnalle.

Oriveden strategisessa yleiskaavassa alueille osoitetut merkinnät mukailevat maakuntakaavan mukaisia merkintöjä. Läntiselle osa-alueelle on osoitettu maakuntakaavan kaltaisesti oikeusvaikutteinen kehittämismääräys ”Tavoiteltava ulkoiluverkosto”. Suunnittelumääräys on seuraava: ”*Kaupungin keskeiset taajamat, kylät sekä matkailun ja virkistyspaikat pyritään yhdistämään ulkoilureittien avulla yhtenäiseksi verkostoksi, joka liittyy seudulliseen ulkoiluverkostoon. Merkittyy sijainti on ohjeellinen.*”. Itäiselle osa-alueelle ei pääosin ole osoitettu merkintöjä. Itäisen alueen eteläosaan on vähäiselle alueelle osoitettu merkintä ”Luonnon ja virkistyskannalta merkittävät alueet”, joka mukailee maakuntakaavan Sinivuoren luonnon monimuotoisuuden ydinaluetta. Oriveden strateginen yleiskaava ei aseta estettä lupahakemuksen mukaiselle toiminnalle.

Lupahakemuksen mukaisilla osa-alueilla ei ole voimassa asemakaavaa, ranta-asemakaavaa tai rantayleiskaavaa. Välittömästi itäisen osa-alueen länsipuolella Seppälänniemen alueella sekä eteläpuolella Sinijärven alueella on voimassa Oriveden rantaosayleiskaava.

Lupahakemusten mukaisten alueiden tai niiden lähistön kaavatilanne ei aseta esteitä malminetsintään. Kaavatilanteesta ei ole estettä lupahakemuksen mukaiseen toimintaan.

Arkeologia ja muinaisjäännökset

Lupahakemuksen kohteena olevalla alueella tai sen lähistöllä ei ole tiedossa olevia muinaisjäännöskohteita tai muita arkeologisen perinnön kohteita (Museoviraston karttapalvelu 8.4.2025). Aluetta ei ole kuitenkaan tutkittu kokonaisuudessaan ja arkeologisten kohteiden esiintymistä alueella ei voida sulkea pois.

Luontoarvot

Lupahakemuksen kohteena olevalla alueella ei ole tiedossa erityisiä luonnon tai ympäristön arvoja. Aluetta ei ole kuitenkaan tutkittu niiden osalta ja erityisten luontoarvojen esiintymistä alueella ei voida sulkea pois.

Lupahakemuksen mukaiselta läntiseltä osa-alueelta on lyhyimmillään noin 2 km matka Eräpyhän luonnonsuojelualueelle. Alueen etäisyys Kaakkolammin korpi – nimiseen yksityiseen luonnonsuojelualueeseen on noin 1 km. Itäiseltä alueelta on lyhimmillään noin 900 m etäisyys Sinivuoren luonnonpuistoon.

Lainsäädännön lähtökohtia

Uudistettu kaivoslaki on astunut voimaan 1.6.2023. Kaivoslakiin (2011/621) voimaan astuneen § 47 tehdyn lisäyksen, momentti 5, mukaan *"Kaivostoiminnan tulee perustua sellaiseen alueidenkäyttölain mukaiseen asemakaavaan tai oikeusvaikutteiseen yleiskaavaan, jossa kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty"*.

Kaivoslakiin tehtyjen muutosten jälkeen kaivostoiminnan lähtökohtana on kunnan hyväksymä kaava. Näin ollen, mikäli alueelta löytyisi malmia ja alueelle haluttaisiin perustaa kaivos, edellyttäisi se osayleiskaavan tai asemakaavan laatimista. Kaavatasojen osalta päätösvalta on kunnalla.

Malminetsintälupa itsessään ei johda kaivoksen perustamiseen tai anna muutakaan oikeutta siihen. Mikäli alueelle haluttaisiin perustaa kaivos, edellyttäisi se kaavoitusta. Näin ollen kokonaisuudessaan sen päättäminen myöhemmässä vaiheessa, että haluttaisiinko alueelle kaivosta vaiko ei, olisi kunnan päätösvallassa oleva asia nykyisen lainsäädännön mukaan.

Myös kaivoksiin liittyvää verotusta ja sen lainsäädäntöä on uusittu. Vuoden 2024 alusta otettiin käyttöön uusi, Suomessa louhittuihin kaivosmineraaleihin kohdistuva vero eli kaivosmineraalivero. Valtiovarainministeriön mukaan veron tavoitteena on ottaa huomioon kaivoslaissa tarkoitettujen kaivosmineraalien luonne uusiutumattomina luonnonvaroina ja ohjata yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus niiden käytöstä veron muodossa. Tämän hetken lainsäädännöllä veron tuotosta 60 % ohjataan kaivosten sijaintikunnille ja 40 % valtiolle.

Toimivalta	hallintosääntö 30 §
Esittelijä	maankäyttöpäällikkö Antti Kivikko
Päätösehdotus	Ympäristölautakunta antaa Tukesille Battery Finland 3 Oy:n malminetsintälupahakemukseen Oriveden kaupungin kannanottona seuraavan lausunnon: - Toiminta tulee järjestää kaikilta osin niin, että vesistöille haitallisia valumia ei synny alueella tehtävän toiminnan seurauksena. - Alueen kiinteistönomistajia tulee tiedottaa tehtävistä toimenpiteistä riittävän ajoissa ja avoimesti. - Tarvittaessa tulee tiedottaa myös lähialueelle sijoittuvia asuttuja sekä vapaa-ajan käytössä olevia kiinteistöjä tehtävistä toimenpiteistä riittävän ajoissa ja avoimesti, mikäli toimenpiteet aiheuttavat oleellista haittaa hakemusalueen ulkopuolelle. - Kaupunki katsoo, että lupahakemuksessa esitetty vakuussumma ei ole riittävä suhteessa alueelle suunniteltuihin toimenpiteisiin ja hakijan toimenpiteisiin budjetoiman summaan nähden. Kaupunki esittää Tukesille, että hakijan ehdottaman vakuussumman sijaan vakuus asetetaan suuruusluokkaan 20 000 - 30 000 euroa. - Alueen kiinteistönomistajille toimenpiteistä aiheutuvat puusto-, maasto-, tie- ja muut vahingot tulee korvata täysimääräisesti. - Muilta osin kaupungilla ei ole huomautettavaa suunnitelmista. - Pöytäkirja tämän pykälän osalta tarkastetaan kokouksessa.
Esittelijä	kaavasuunnittelija Dennis Somelar
Päätösehdotus	Ympäristölautakunta antaa Tukesille Battery Finland 3 Oy:n malminetsintälupahakemukseen Oriveden kaupungin kannanottona seuraavan lausunnon:

- Toiminta tulee järjestää kaikilta osin niin, että vesistöille haitallisia valumia ei synny alueella tehtävän toiminnan seurauksena.
- Alueen kiinteistönomistajia tulee tiedottaa tehtävistä toimenpiteistä riittävän ajoissa ja avoimesti.
- Tarvittaessa tulee tiedottaa myös lähialueelle sijoittuvia asuttuja sekä vapaa-ajan käytössä olevia kiinteistöjä tehtävistä toimenpiteistä riittävän ajoissa ja avoimesti, mikäli toimenpiteet aiheuttavat oleellista haittaa hakemusalueen ulkopuolelle.
- Kaupunki katsoo, että lupahakemuksessa esitetty vakuussumma ei ole riittävä suhteessa alueelle suunniteltuihin toimenpiteisiin ja hakijan toimenpiteisiin budjetoiman summaan nähden. Kaupunki esittää Tukesille, että hakijan ehdottaman vakuussumman sijaan vakuus asetetaan suuruusluokkaan 20 000 - 30 000 euroa.
- Alueen kiinteistönomistajille toimenpiteistä aiheutuvat puusto-, maasto-, tie- ja muut vahingot tulee korvata täysimääräisesti.
- Muilta osin kaupungilla ei ole huomautettavaa suunnitelmista.
- Pöytäkirja tämän pykälän osalta tarkastetaan kokouksessa.

Asian käsittely

Keskustelun aikana ympäristölautakunnan jäsen Sari Simontaival teki ympäristölautakunnan puheenjohtaja Manu Salomaan, ympäristölautakunnan varapuheenjohtaja Pekka Tuhkasen ja ympäristölautakunnan jäsen Matti Loposen kannattamana esittelijän päätösehdotuksesta poikkeavan seuraavan päätösehdotuksen:

Oriveden kaupungin lausunto Battery 3 Finland Oy:n malminetsintälupahakemukseen

Oriveden kaupungin näkemyksen mukaan Tukesin ei tule myöntää Battery 3 Finland Oy:n hakemaa malminetsintälupaa missään muodossa. Kaupunki vastustaa haetun malminetsintäluvan myöntämistä Battery 3 Finland Oy:lle.

Malminetsintä itsessään on vielä kevyempi toimenpide, mutta sen lopullisena tavoitteena on kaivostoiminta alueella. Oriveden kaupungin näkemyksen mukaan alueelle ei voi sijoittaa kaivosta.

Hakemusalue on maakuntakaavassa osoitettu lähes kokonaisuudessaan maaseutualueeksi, joka on ensisijaisesti tarkoitettu maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien elinkeinojen käyttöön.

Hakemusalue sijaitsee kokonaisuudessaan vyöhykkeellä, joka sisältää luonnon monimuotoisuuden kannalta keskeisiä alueita. Edelleen itäinen hakemusalueista sijoittuu hiilivarastovyöhykkeelle, jolla on merkittäviä määriä hiilivarastoja sitoutuneena kasvillisuuteen, puustoon ja maaperään (lähde: Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Hiilineutraalit vyöhykkeet 2 –hankkeen kuntakohtainen tietopaketti). Näillä vyöhykkeillä tulee huolehtia hiilivarastojen säilymisestä sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta. Kaivoksen sijoittaminen kyseisten vyöhykkeiden alueelle on ristiriidassa edellä mainittujen tavoitteiden kanssa.

Tämän vuoksi malminetsintäluvan myöntäminen alueelle ei ole tarkoituksenmukaista tai edes luvanhakijan edun mukaista, koska kaupungin näkemyksen mukaan alueelle ei voitaisi perustaa kaivosta, vaikka sieltä hyödynnettävissä oleva malmio löytyisikin.

Keskeisimpiä perusteita ovat kaavatilanne ja maankäyttö

Hakemuksen kohteena olevilla alueilla on voimassa Pirkanmaan maakuntakaava 2040, joka omalta osaltaan ohjaa alueiden maankäyttöä.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa hakemuksen läntinen osa-alue on osoitettu lähes kokonaisuudessaan maaseutualueeksi. Kaavamääräyksen mukaan: *”Merkinnällä osoitetaan alueet, jotka on ensisijaisesti tarkoitettu maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien elinkeinojen käyttöön.”*

Läntisen osa-alueen halki on maakuntakaavassa osoitettu myös ulkoilureitti (Eräpyhä-Laippa). Ulkoilureitin merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ohjeelliset ulkoilureitit. Merkinnän mukaan se osoittaa ensisijaisesti tarpeen reitille. Suunnittelumääräyksen mukaan: *”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava ulkoilureitin toteuttamisedellytykset osana maakunnallisesti ja seudullisesti toimivaa reitistöä. Suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota luonnonarvojen säilymiseen suuntaamalla reitit kulutusta kestäville alueille.”*

Välittömästi läntisen osa-alueen itäpuolelle on voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitettu maakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaiseman (Uiherlan – Eräjärven kulttuurimaisema) merkintä.

Lupahakemuksen kohteena olevan alueen itäinen osa-alue on osoitettu maakuntakaavassa pääosin maaseutualueena. Maaseutualueen kaavamääräys ja suunnittelumääräys ylempänä tekstissä. Alueen eteläreunalle on osoitettu voimassa olevassa maakuntakaavassa luonnon monimuotoisuuden ydinalue (luo, Sinivuoren alue). Merkintä kattaa osan hakemusalueesta.

Pirkanmaalla on ollut vireillä vaihemaakuntakaava ”Elonkirjo ja Energia”. Maakuntavaltuusto on hyväksynyt vaihemaakuntakaavan kokouksessaan 7.4.2025. Vaihemaakuntakaavassa on olennaisia muutoksia, joilla on vaikutusta käsiteltävään alueeseen.

Siniviherluonnon monimuotoisuuden ydinalue. Kartta 1 Merkinnällä osoitetaan luontoarvoiltaan maakunnallisesti merkittäviksi tunnistetut alueet vesistöissä, virtavesissä sekä niiden läheisyydessä. Alueet ovat osa maakunnan ekologista verkostoa. Merkintä ei estä alueen maa- ja metsätalouskäyttöä tai vesistöjen käyttöä. Merkintä ei estä alueen käyttöä haja-asutusluonteiseen rakentamiseen tai loma-asumiseen. Taajamaluonteinen rakentaminen on mahdollista niillä alueilla, jotka todetaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siihen soveltuviksi. Kehittämissuositus: Maankäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee ottaa huomioon luonnon monimuotoisuuden ja muiden luontoarvojen säilyminen sekä välttää luonnonympäristöjen pirstoutumista. Aluetta koskeissa suunnitelmissa ja päätöksissä tulee ottaa huomioon alueen luontoarvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon myös valtioneuvoston vahvistama vesienhoitosuunnitelma.

Voimassa olevasta maakuntakaavasta aiheutuu este lupahakemuksen mukaiselle toiminnalle.

Oriveden strategisessa yleiskaavassa alueille osoitetut merkinnät mukailevat maakuntakaavan mukaisia merkintöjä. Läntiselle osa-alueelle on osoitettu maakuntakaavan kaltaisesti oikeusvaikutteinen kehittämismääräys ”Tavoiteltava ulkoiluverkosto”. Suunnittelumääräys on seuraava: *”Kaupungin keskeiset taajamat, kylät sekä matkailun ja virkistykseen paikat pyritään yhdistämään ulkoilureittien avulla yhtenäiseksi verkostoksi, joka liittyy seudulliseen*

ulkoiluverkostoon.” Itäisen alueen eteläosaan on osoitettu merkintä ”Luonnon ja virkistuksen kannalta merkittävät alueet”, joka mukailee maakuntakaavan Sinivuoren luonnon monimuotoisuuden ydinaluetta.

Välittömästi itäisen osa-alueen länsipuolella Seppälänniemen alueella sekä eteläpuolella Sinijärven alueella on voimassa Oriveden rantaosayleiskaava.

MK-alueella vaikutukset alueen läheisiin vesistöihin - esimerkiksi luonto-, kalastus- ja virkistysarvoistaan tunnettu kirkasvetinen Iso-Löytäne, Sinijärvi ja Eräjärvi.

Lupahakemuksen kohteena oleva läntinen alue sijoittuu vesistön läheisyyteen: Eräjärvi, Nikkilänjärvi, Uihelanjoki ja Längelmävesi. Etäisyys hakemusalueelta kaikkiin edellä listattuihin on lyhimmillään noin 1-2 kilometriä.

Myös hakemusalueen itäisempi osa sijoittuu vesistöjen välittömään läheisyyteen. Välittömästi alueen rajan läheisyydessä sijaitsee Lilijärvi. Hakemusalueelta on lyhimmillään etäisyyttä Eräjärven vesistöön noin 300 metriä. Alueen eteläpuolella lyhimmillään noin 300 m etäisyydellä sijaitsee Sinijärvi. Alueen itäpuolella sijaitsevaan luonto- ja virkistysarvoiltaan tunnettuun Iso-Löytäneeseen on alueelta matkaa lyhimmillään noin 1 km.

Hakemuksen osa-alueiden läheisyydessä sijaitsee runsaasti vesistöjä. Kyseiset vesistöt ovat monella tavalla lähialueen suurimpia ja merkittävimpiä vesistöjä esimerkiksi virkistyskäytön kannalta. Hakemusalue sijoittuu monin paikoin verrattain lähelle vesistöjä, ja hakemusalueiden vedet juoksevat luontaisesti pitkälti mainittuihin vesistöihin. Vesistöjen varrelle sijoittuu runsaasti asutusta ja vapaa-ajan asutusta sekä niiden virkistyskäyttö on suurta. Alueen isoimpia ja merkittävimpiä vesistöjä ovat Längelmävesi, Eräjärvi ja Iso-Löytäne. Kyseiset vesistöt ovat myös vapaa-ajan toiminnan kannalta Oriveden arvostetuimpia vesistöjä.

Hakemuksen mukaisilla alueilla ei sijaitse asuntoja tai vapaa-ajan asuntoja. Pihapiirit on rajattu hakemusalueen reunalla tietyillä etäisyysperiaatteilla kartan mukaan ulos hakemusalueesta pääosin. Hakemuksen läntisen osa-alueen läheisyyteen muutaman sadan metrin etäisyydelle sijoittuu noin 10-20 asuttua kiinteistöä sekä joitakin yksittäisiä vapaa-ajan asuntoja. Myös itäisen osa-alueen läheisyyteen muutaman sadan metrin etäisyydelle sijoittuu noin 10-20 asuttua kiinteistöä sekä joitakin vapaa-ajan asuntoja. Mikäli käytettäisiin kilometrin etäisyyttä hakemusalueesta, sijoittuu näille alueille vielä enemmän vakituisesti asuttuja kiinteistöjä sekä myös joillakin alueilla vapaa-ajan asuntoja.

Oriveden kaupunki katsoo, että luvanhakija ei erittäin todennäköisesti voisi toteuttaa kaivosta alueella, vaikka alueelta hyödynnettävissä oleva malmio löytyisikin. Kaivostoiminnan luvan hakeminen alueelle olisi alueelle ristikkäinen intressi ja tulisi erittäin todennäköisesti johtamaan tarpeeseen käynnistää alueella osayleiskaavan laadinta. Maakuntakaavan merkinnät ja maakuntakaavan ohjausvaikutuksen vuoksi olisi erittäin todennäköistä, että mahdollisessa osayleiskaavan laatimisessa kaivostoiminta alueella ei mahdollistuisi.

Uudistettu kaivoslaki on astunut voimaan 1.6.2023. Kaivoslakiin (2011/621) kesäkuussa 2023 voimaan astuneen § 47 tehdyn lisäyksen, momentti 5, mukaan ”Kaivostoiminnan tulee perustua sellaiseen maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen asemakaavaan tai oikeusvaikutteiseen yleiskaavaan, jossa kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön

on selvitetty”. Näin ollen viime kädessä päätös kaivoksen toiminnan mahdollisuuksista alueella ratkaistaan asemakaavalla tai oikeusvaikutteisella yleiskaavalla, joiden osalta päätösvalta on kaupungilla. Koska kaupungin näkemys kaivoksen perustamisesta haetulle alueelle on lähtökohtaisesti kielteinen, niin myöskään malminetsintäluvan myöntäminen alueelle ei ole järkevää tai edes luvanhakijan edun mukaista.

Mikäli Tukes päätyy myöntämään haetun malminetsintäluvan Battery 3 Finland Oy:lle Oriveden kaupungin kielteisestä kannasta huolimatta, kaupunki näkee, että luvassa tulee huomioida ainakin seuraavat asiat:

- Asuntojen ja loma-asunnon rakennuksen ja pihapiirin riittävä suojaetäisyys (vähintään 200 metriä).
- Alueelle tulee laatia arkeologinen inventointi ennen malminetsintäluvan myöntämistä tai viimeistään ennen toimenpiteiden aloittamista. Inventoinnin selvitysraportti tulee toimittaa Pirkanmaan maakuntamuseoon sekä Oriveden kaupungille.
- Alueelle tulee laatia kattava luontoselvitys ennen malminetsintäluvan myöntämistä tai viimeistään ennen toimenpiteiden aloittamista. Selvitysraportti tulee toimittaa Pirkanmaan ELY-keskukselle sekä Oriveden kaupungille.
- Mikäli Eräjärveen, Iso-Löytäneeseen, Sinijärveen tai Längelmäveteen laskevien ojien kohdalla tehdään kairauksia, tulee huolehtia, ettei ojiin kulkeudu maa-aineksia.
- Lupapäätöksessä tulee antaa riittävät määräykset vesien suojelulle ja vesien laadun seurannalle. Erityisesti Eräjärven, Iso-Löytäneen, Sinijärven ja Längelmäveden veden kemiallisen ja ekologisen tilan säilyminen erinomaisena tulee lupamääräyksillä turvata.
- Lupamääräyksellä tulee varmistaa, että toiminnasta ei aiheudu kuormitusta mihinkään vesistöön tai pohjaveden pilaantumiseen.
- Lupamääräyksillä tulee varmistaa, että alueella tapahtuvan toiminnan jälkeen toiminnasta aiheutuneet jäljet ennallistetaan vastaamaan samankaltaista ympäristön tilaa, joka alueella on vallinnut ennen lupahakemuksen mukaista toimintaa.
- Lupapäätöksessä tulee antaa riittävät määräykset ettei toiminta aiheuta alueella maa- ja kallioperässä olevan arseenin liukenemista pohjaveteen, pintavesiin tai ilmaan.
- Luvan haltijan on oltava riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista. Malminetsinnässä on varmistettava, että vesistöille, niiden käytölle ja eliölajeille aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa. Toiminta ei saa aiheuttaa merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa tai vahingoittaa arvokkaita tai harvinaisia luonnonesiintymiä tai suojeltuja elinympäristöjä tai aiheuttaa häiriötä suojelluille lajeille.
- Hankkeen toteuttamisessa on kaikilta osin noudatettava ympäristönsuojelulain mukaista pohjaveden pilaamiskieltoa sekä ympäristönsuojelu- ja luonnonsuojelulaissa tarkoitettua varovaisuusperiaatetta.
- Lupamääräyksissä tulee varmistaa, että alueella tapahtuvassa malminetsinnässä turvataan alueelle mahdollisesti sijoittuvat metsälain 10 § mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt sekä vesilain suojaamat ympäristökohteet.

Lisäksi kaupunki toteaa, että luvan haltija on vastuussa toiminnasta mahdollisesti aiheutuvista vahingoista, haitoista ja edunmenetyksistä täysimääräisesti.

Oriveden kaupunki katsoo myös, että lupahakemuksessa esitetty 2000 euron vakuus ei ole missään suhteessa riittävä. Oriveden kaupunki esittää, että mikäli Tukes päätyy luvan kaupungin lausunnosta huolimatta myöntämään, niin se asettaa Battery 3 Finland Oy:lle talletettavaksi toimintaan nähden riittävän vakuuden. Kaupungin näkemyksen mukaan sopiva vakuus on 50 000 euroa.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli ympäristölautakunnalta, hyväksyykö ympäristölautakunta yksimielisesti jäsen Sari Simontaipaleen tekemän päätösehdotuksen.

Ympäristölautakunta hyväksyi yksimielisesti jäsen Sari Simontaipaleen tekemän päätösehdotuksen.

Merkittiin tiedoksi malminetsintälupahakemuksesta ML2024:0048 saapuneet 17 mielipidettä, 1 muistutus/mielipide, 1 mielipidelausunto ja 2 huomautusta.

II rakennustarkastaja Esko Mäntysaari oli asiantuntijana paikalla asian käsittelyn aikana.

Maankäyttöpäällikkö Antti Kivikko saapui kokoukseen asian käsittelyn aikana kello 17:17.

Päätös

Puheenjohtaja totesi ympäristölautakunnan päätökseksi tulleen ympäristölautakunnan jäsen Sari Simontaipaleen päätösehdotuksen.

Pöytäkirja tämän pykälän osalta tarkastettiin kokouksessa.

- - - - -